

به نام خدا

ارائه‌ی درس مدارهای واسط

موضوع:

Nonvolatile Memory Express

استاد:

دکتر فصحتی

شمیم رحیمی ۴۰۱۱۰۵۹۵۶

نیم‌سال اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴

پروتکل **NVMe** یک پروتکل ارتباطی است که به طور خاص برای حافظه‌های فلش مانند SSDها طراحی شده است. این پروتکل با هدف افزایش سرعت انتقال داده و کاهش تأخیر در مقایسه با پروتکل‌های قدیمی مانند **SATA** و **AHCI** توسعه یافته است. NVMe از گذرگاه **PCIe** (Peripheral Component Interconnect Express) استفاده می‌کند که امکان ارتباط مستقیم با CPU را فراهم می‌کند و به این ترتیب، عملکرد ذخیره‌سازی را به طور چشمگیری بهبود می‌بخشد. در این سند، به بررسی جامع و دقیق‌تر پروتکل NVMe، اجزای آن، کاربردها، مزایا و چالش‌های آن می‌پردازیم.

1. کاربرد و چرایی توسعه NVMe

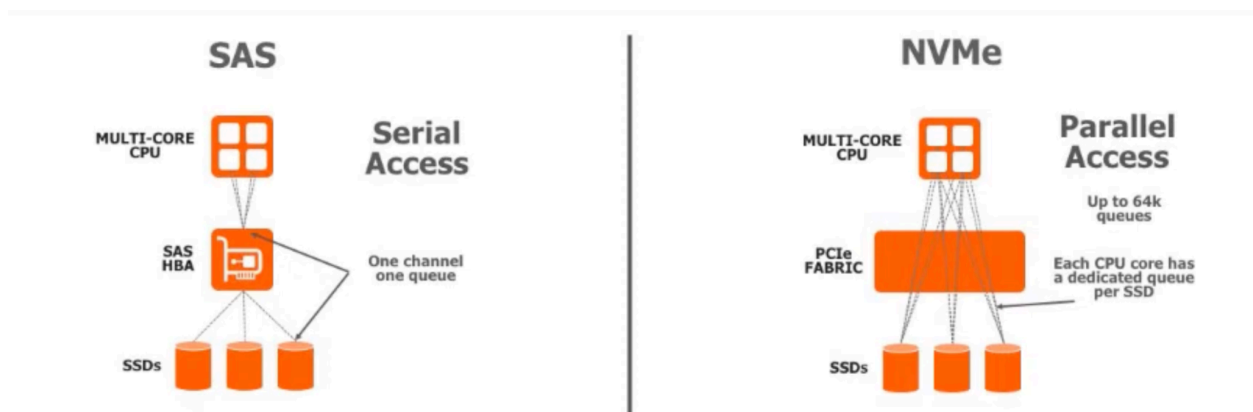
کاربردهای NVMe

- پروتکل NVMe در سیستم‌هایی که نیاز به دسترسی سریع به داده‌ها دارند، به کار می‌رود. برخی از کاربردهای اصلی NVMe عبارتند از:
- **سرورها و مراکز داده:** در محیط‌هایی که نیاز به پردازش سریع داده‌ها و کاهش تأخیر وجود دارد، NVMe به عنوان یک راه‌حل ایده‌آل استفاده می‌شود.
  - **سیستم‌های گیمینگ و ویرایش ویدئو:** در این سیستم‌ها، سرعت خواندن و نوشتن داده‌ها بسیار مهم است و NVMe می‌تواند عملکرد بهتری را ارائه دهد.
  - **یادگیری ماشین و هوش مصنوعی:** در این حوزه‌ها، حجم داده‌ها بسیار زیاد است و نیاز به دسترسی سریع به داده‌ها وجود دارد. NVMe می‌تواند به بهبود عملکرد این سیستم‌ها کمک کند.

چرایی توسعه NVMe

پروتکل‌های قدیمی مانند **SATA** و **AHCI** برای هارد دیسک‌های مکانیکی (HDD) طراحی شده بودند و محدودیت‌های زیادی در زمینه سرعت و تأخیر داشتند. با ظهور حافظه‌های فلش مانند SSD، نیاز به یک پروتکل جدید که بتواند از پتانسیل کامل این حافظه‌ها استفاده کند، احساس شد. NVMe با استفاده از گذرگاه PCIe و ساختار پیشرفته‌تر، توانست این محدودیت‌ها را برطرف کند.

NVMe از عمق صف و تعداد دستورات بسیار بیشتری نسبت به SATA و SAS پشتیبانی می‌کند که این امر باعث افزایش کارایی و کاهش تأخیر می‌شود.

2. معماری و اجزای NVMe

معماری NVMe شامل چندین بخش اصلی است که در ادامه بررسی می‌شوند:

Frontend (قسمت جلویی)

- **PCIe Bandwidth: NVMe** از پهنای باند بالای PCIe برای انتقال داده‌ها استفاده می‌کند.
- **Host CPU: NVMe** به طور مستقیم با CPU ارتباط برقرار می‌کند که این امر باعث کاهش تأخیر و افزایش سرعت می‌شود.

Backend (قسمت پشتی)

- **Flash Channel Controller**: این بخش مسئول مدیریت کانال‌های فلش و انتقال داده‌ها به NAND Flash است.
- **NAND Flash**: این بخش شامل حافظه‌های فلش است که داده‌ها در آن‌ها ذخیره می‌شوند.

Firmware (نرم‌افزار داخلی)

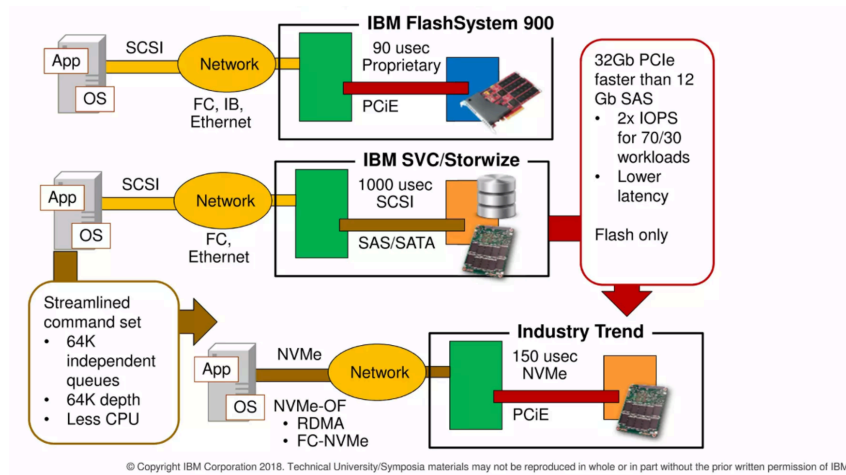
- **GC Manager**: مدیریت Garbage Collection (جمع‌آوری داده‌های بی‌استفاده) را بر عهده دارد.
- **Meta Manager**: مدیریت متاداده‌ها (Metadata) را انجام می‌دهد.
- **NVMe Manager**: مدیریت پروتکل NVMe و ارتباط با Host را بر عهده دارد.

3. لایه فیزیکی، اتصالات و مدارات

لایه فیزیکی

NVMe از سیگنالینگ تفاضلی (Differential Signaling) برای انتقال داده‌ها استفاده می‌کند. این روش شامل دو سیم برای هر سیگنال است (یک سیم داده مثبت و یک سیم داده منفی). این روش مزایای زیر را دارد:

- **کاهش نویز الکترومغناطیسی**: سیگنالینگ تفاضلی باعث کاهش نویز و افزایش پایداری سیگنال‌ها می‌شود.
- **افزایش سرعت انتقال داده**: این روش امکان انتقال داده‌ها با سرعت بالاتر را فراهم می‌کند.
- **کاهش تداخل بین سیگنال‌ها**: سیگنالینگ تفاضلی باعث کاهش تداخل بین سیگنال‌ها می‌شود.

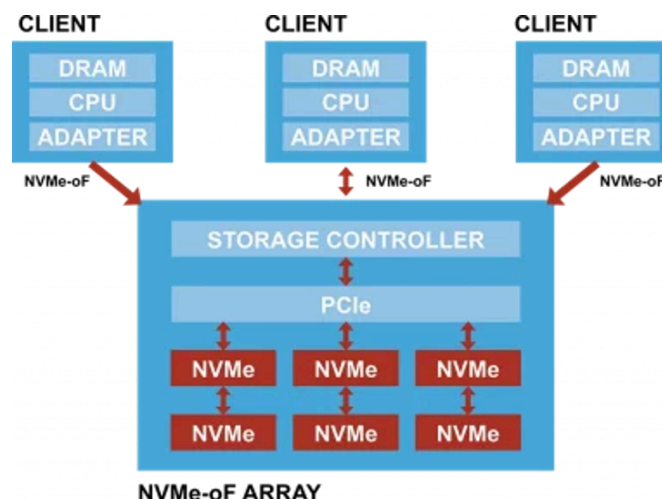
اتصالات ضروری و اختیاری در NVMe

• اتصالات ضروری:

- **PCIe Lane(s):** برای انتقال داده‌ها استفاده می‌شود.
- **Clock Signal:** برای همگام‌سازی داده‌ها استفاده می‌شود.
- **Power Supply:** برای تأمین برق دستگاه استفاده می‌شود.

• اتصالات اختیاری:

- **GPIOs:** برخی از SSDهای NVMe از GPIOs برای کنترل بهتر و عملکرد پیشرفته استفاده می‌کنند.

4. نوع ارتباط و انکودینگ

نوع ارتباط

NVMe از ارتباط **سریال** استفاده می‌کند که برخلاف روش‌های قدیمی مانند **SATA** و **PATA** که از ارتباط موازی استفاده می‌کردند، کارایی بهتری دارد. در ارتباط سریال، داده‌ها به صورت پشت سر هم منتقل می‌شوند که این امر باعث کاهش **Overhead** و افزایش سرعت انتقال داده می‌شود.

• مزایای ارتباط سریال:

- **کاهش تأخیر:** در ارتباط سریال، داده‌ها به صورت مستقیم و بدون نیاز به هم‌زمان‌سازی بین چندین خط انتقال، منتقل می‌شوند که این امر باعث کاهش تأخیر می‌شود.
- **افزایش پهنای باند:** ارتباط سریال امکان استفاده از پهنای باند بالاتر را فراهم می‌کند.
- **کاهش نویز و تداخل:** در ارتباط سریال، تعداد خطوط انتقال کمتر است که این امر باعث کاهش نویز و تداخل بین سیگنال‌ها می‌شود.

انکودینگ

NVMe از انکودینگ **128b/130b** استفاده می‌کند که نسبت به انکودینگ‌های قدیمی مانند **8b/10b** (که در PCIe 2.0 استفاده می‌شد) کارایی بهتری دارد.

• مزایای انکودینگ 128b/130b:

- **کاهش Overhead:** در انکودینگ 8b/10b، به ازای هر 8 بیت داده، 2 بیت اضافه برای کنترل خطا اضافه می‌شد که این امر باعث افزایش Overhead می‌شد. در انکودینگ 128b/130b، تنها 2 بیت اضافه برای هر 128 بیت

داده اضافه می‌شود که این امر باعث کاهش Overhead و افزایش پهنای باند می‌شود.

- **افزایش سرعت انتقال داده:** با کاهش Overhead، سرعت انتقال داده افزایش می‌یابد.

5. اتصالات بین چندین دستگاه

NVMe از طریق **PCIe Bus** می‌تواند از چندین دستگاه پشتیبانی کند. روش‌های اتصال چندین دستگاه در NVMe عبارتند از:

1. استفاده از چندین اسلات M.2 یا U.2

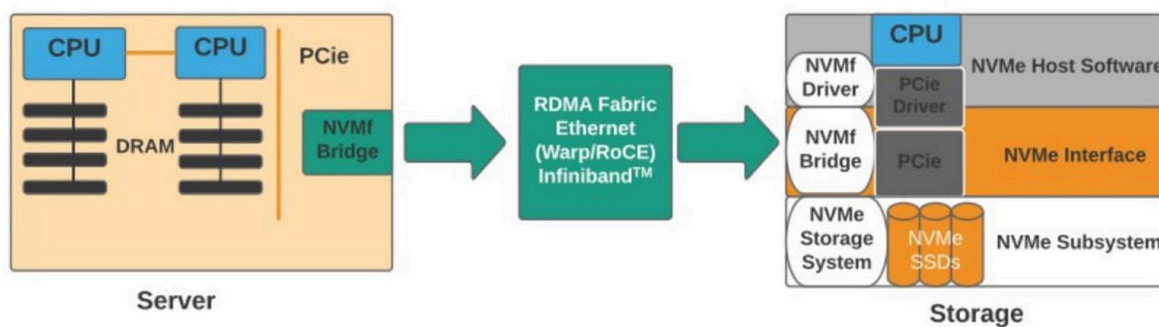
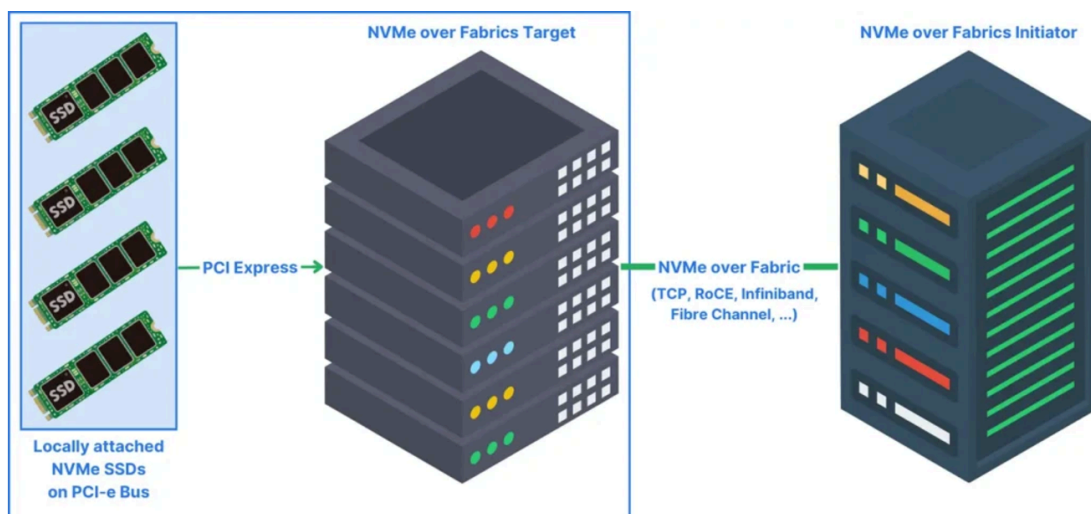
در مادربردهای مدرن، می‌توان از چندین اسلات **M.2** یا **U.2** برای اتصال چندین دستگاه NVMe استفاده کرد. این اسلات‌ها به طور مستقیم به PCIe Bus متصل هستند و امکان اتصال چندین SSD NVMe را فراهم می‌کنند.

2. NVMe over Fabrics (NVMe-oF)

این روش امکان اتصال SSDها به چندین سرور از طریق شبکه را فراهم می‌کند. NVMe-oF از پروتکل‌های شبکه مانند **RDMA**، **TCP/IP** و **InfiniBand** استفاده می‌کند تا امکان انتقال داده‌ها بین چندین سرور و دستگاه‌های ذخیره‌سازی را فراهم کند.

• مزایای NVMe-oF:

- **اتصال چندین دستگاه:** NVMe-oF امکان اتصال چندین دستگاه ذخیره‌سازی به چندین سرور را فراهم می‌کند.
- **کاهش تأخیر:** با استفاده از پروتکل‌های شبکه سریع مانند RDMA، تأخیر انتقال داده‌ها کاهش می‌یابد.
- **مقیاس‌پذیری:** NVMe-oF امکان افزایش تعداد دستگاه‌های ذخیره‌سازی و سرورها را بدون کاهش عملکرد فراهم می‌کند.

3. PCIe Switches

این روش امکان استفاده از چندین SSD بر روی یک گذرگاه PCIe را فراهم می‌کند. با استفاده از **PCIe Switches**، می‌توان چندین دستگاه NVMe را به یک PCIe Bus متصل کرد و از طریق آن‌ها داده‌ها را انتقال داد.

آدرس‌دهی در NVMe روی PCIe

NVMe روی PCIe از آدرس‌دهی ساده‌ای استفاده می‌کند که شامل **Bus Number**، **Device Number**، **Function Number** و **Namespace ID (NSID)** است. هر SSD NVMe می‌تواند چندین Namespace داشته باشد که فضای ذخیره‌سازی را جدا می‌کند.

- **مثال آدرس‌دهی:** یک SSD NVMe ممکن است آدرس زیر را داشته باشد:

○ **Bus Number:** 01

○ **Device Number:** 00

○ **Function Number:** 0

○ **Namespace ID (NSID):** 1

آدرس‌دهی در NVMe-oF

در NVMe-oF، آدرس‌دهی پیچیده‌تر است و از **Transport Address** و **Qualified Name (QN)** برای شناسایی دستگاه‌ها استفاده می‌شود.

- **Transport Address:** این آدرس شامل اطلاعاتی مانند آدرس IP و پورت است که برای شناسایی دستگاه‌ها در شبکه استفاده می‌شود.
- **Qualified Name (QN):** این آدرس شامل اطلاعاتی مانند نام دستگاه و Namespace است که برای شناسایی دقیق‌تر دستگاه‌ها استفاده می‌شود.
- **مثال آدرس‌دهی در NVMe-oF:** یک دستگاه NVMe over TCP ممکن است آدرسی مانند 192.168.1.10:4420 داشته باشد.

7. مدیریت جریان داده

NVMe از روش‌های مختلفی برای مدیریت جریان داده استفاده می‌کند تا عملکرد بهینه و تأخیر کم داشته باشد. برخی از این روش‌ها عبارتند از:

1. صف‌های چندگانه (Multiple Queues)

NVMe از صف‌های ارسال (SQ) و دریافت (CQ) چندگانه استفاده می‌کند که به پردازش هم‌زمان چندین درخواست کمک می‌کند. هر دستگاه NVMe می‌تواند تا 65,000 صف داشته باشد که این امر باعث افزایش کارایی و کاهش تأخیر می‌شود.

2. مدیریت جریان داده با محدودیت QoS

برخی از SSDهای NVMe از **Rate Limiting** برای اعمال محدودیت سرعت خواندن/نوشتن استفاده می‌کنند. این روش به مدیریت جریان داده و جلوگیری از ترافیک بیش از حد کمک می‌کند.

3. جریان داده در NVMe-oF

در NVMe-oF، جریان داده‌ها با استفاده از پروتکل‌هایی مانند **TCP**، **RDMA** یا **InfiniBand** مدیریت می‌شود. این پروتکل‌ها امکان انتقال داده‌ها با سرعت بالا و تأخیر کم را فراهم می‌کنند.

8. تشخیص و تصحیح خطا

NVMe دارای مکانیزم‌های پیشرفته‌ای برای تشخیص و تصحیح خطا است. این مکانیزم‌ها در سطوح مختلفی عمل می‌کنند:

1. تصحیح خطا در حافظه

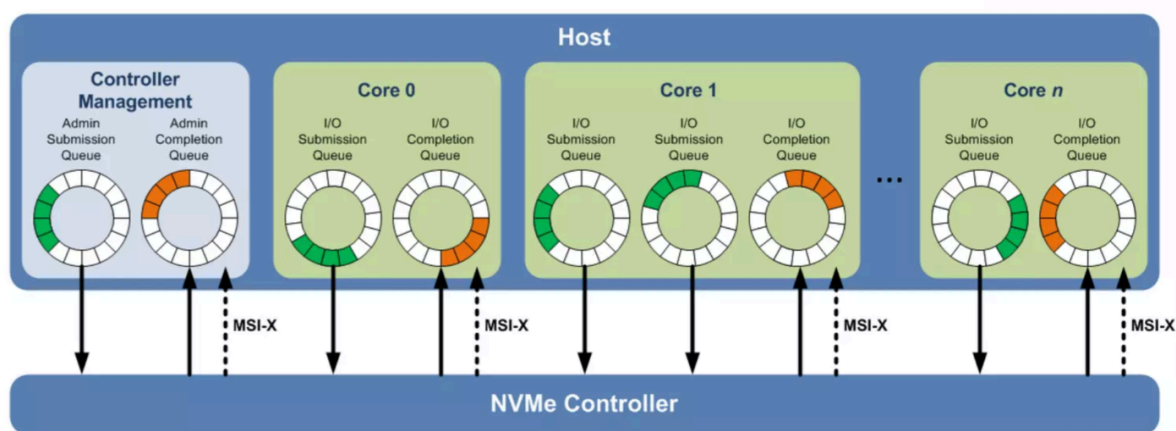
از **LDPC** (Low-Density Parity-Check Code) برای تصحیح خطای سلول‌های حافظه استفاده می‌شود. این کدها امکان تشخیص و تصحیح خطاهای چند بیتی را فراهم می‌کنند.

2. تصحیح خطا در انتقال داده

در PCIe، از **Replay Buffers** برای ارسال مجدد داده‌ها در صورت خطا استفاده می‌شود. این روش باعث افزایش قابلیت اطمینان انتقال داده‌ها می‌شود.

3. تصحیح خطا در فرمان‌ها

در سطح نرم‌افزار، از **Error Recovery Mechanisms** برای شناسایی و تصحیح فرمان‌های نامعتبر استفاده می‌شود. این مکانیزم‌ها امکان بازیابی از خطاهای نرم‌افزاری را فراهم می‌کنند.

9. انواع پیام‌ها در NVMe

پیام‌های NVMe به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

1. دستورات (Commands)

این دستورات توسط Host به کنترلر ارسال می‌شوند و شامل دستورات خواندن، نوشتن و مدیریتی هستند. هر دستور شامل فیلدهایی مانند **Opcode**، **Namespace ID**، **Logical Block Address (LBA)**، **(NSID)** و **Data Length** است.

فیلد	توضیحات
Opcode	نوع دستور (Read, Write, Identify)
Namespace ID (NSID)	شماره namespace مورد استفاده
Logical Block Address (LBA)	آدرس بلوک مورد نظر برای خواندن/نوشتن
Data Length	مقدار داده انتقالی
Metadata	اطلاعات جانبی برای محافظت از داده‌ها
Command Identifier	شماره یکتای دستور

2. پاسخ‌ها (Responses)

این پیام‌ها توسط کنترلر به Host ارسال می‌شوند و شامل اطلاعاتی مانند وضعیت دستور و داده‌های خوانده‌شده هستند. هر پاسخ شامل فیلدهایی مانند **Status Code**، **Data Buffer** و **Command Identifier** است.

فیلد	توضیحات
Status Code	وضعیت اجرای دستور (موفق/ناموفق)
Data Buffer	در پاسخ به خواندن، شامل داده‌های خوانده‌شده
Command Identifier	شناسه دستور مربوطه
Completion Queue Entry (CQE)	نشانه پایان پردازش دستور

3. پیام‌های خاص (Special Messages)

این پیام‌ها برای هماهنگی بین کنترلر و Host استفاده می‌شوند و شامل **Completion Queue Entries (CQEs)** و **Asynchronous Event Notifications (AENs)** هستند. CQEs زمانی ارسال می‌شوند که یک دستور تکمیل شود و AENs برای اطلاع‌رسانی رویدادهای مهم مانند پر شدن حافظه یا خرابی دستگاه استفاده می‌شوند.

- SlideShare, "NVMe Overview," Available:
https://www.slideshare.net/slideshow/nvme-overview/88249387?from_search=0
- SlideShare, "NVMe Revolution," Available:
https://www.slideshare.net/slideshow/s104878-nvmerevolutionjburgv1809b/115662865?from_search=1
- StorageReview, "NVMe & NVMe-of Background & Overview," Available:
<https://www.storagereview.com/review/nvme-nvme-of-background-overview>
- NetApp, "What is NVMe?" Available:
[https://www.netapp.com/data-storage/nvme/what-is-nvme/#:~:text=NvMe%20\(nonvolatile%20memory%20express\)%20is.all%20types%20of%20enterprise%20workloads](https://www.netapp.com/data-storage/nvme/what-is-nvme/#:~:text=NvMe%20(nonvolatile%20memory%20express)%20is.all%20types%20of%20enterprise%20workloads)
- Wikipedia, "NVM Express," Available:
https://en.wikipedia.org/wiki/NVM_Express